

ARELIGIOZNOST I ATEIZAM KAO PREDUVJETI ZA PROGRES I NAPREDAK

ROMAN ŠIMUNOVIĆ

Filozofski fakultet,
Sveučilište J.-J. Strossmayera u Osijeku
romansimunovic21@gmail.com

*Da Bog ne postoji bilo bi neophodno izmisliti ga.*¹ – Voltaire

Agnosticizam te ateizam kao stajalište ima svoju važnost u očuvanju slobode, normalnosti i nepotlačenosti individua. U ovom eseju razmotrit ću argumente koji sugeriraju da religija često može poticati podjelu među ljudima i izražavati svoje rezerve prema tezi da je Bog stvorio zlo kao preduvjet za širenje dobra. Nadalje, istražiti ću potrebu za fokusiranjem na promjene u društvu i transformaciju načina razmišljanja kao ključnih elemenata u rješavanju stvarnih izazova našeg svijeta.

Religija, iako izvor duhovne inspiracije za mnoge, često može služiti kao sredstvo podjele jer različite religijske tradicije promoviraju svoje vlastite vjerske doktrine i ponekad ih nameću drugima. To može rezultirati netrpeljivošću, sukobima, čak i nasiljem između religijskih i ateističkih zajednica. Upravo ta nesklonost prema različitostima i ekskluzivnost religijskih dogmi može potisnuti individualnost i slobodu mišljenja. Teodiceja, kao pokušaj objašnjavanja postojanja zla u svijetu s obzirom na postojanje sveprisutnog, svemoćnog i svedobrog Boga, često se promovira kao filozofski odgovor na problem zla. Međutim, takav argument susreće brojne kritike. Tvrdnja da je Bog stvorio zlo kako bi omogućio širenje dobra nije samo teološki sporan nego i moralno neprihvatljiv. Pretpostavka da je Bog stvorio zemlju i sve na njoj može se kritizirati iz perspektive znanstvenih i filozofskih saznanja. Razumijevanje evolucije i formiranja planeta omogućava nam da objasnimo prirodne procese bez potrebe za nadnaravnim stvarateljem. Stvaranje zemlje i ljudskog postojanja putem evolucijskih procesa nudi racionalno objašnjenje bez potrebe za metafizičkim intervencijama. S obzirom na izazove s kojima se suočavamo u današnjem svijetu, posebno u pogledu ekološke krize, socijalnih nejednakosti i ljudske patnje, smatram da je promišljanje o postojanju Boga ili razmatranje novih religijskih spisa nepotrebno. Mno-

¹ Vidi Darnton, R. (1995). *The Forbidden Best-Sellers of Pre-Revolutionary France*. New York: W. W. Norton & Co.

gi ljudi diljem svijeta žive u uvjetima nepravde, a prirodni resursi iscrpljuju se brže nego ikada prije. Umjesto fokusiranja na metafizičke dileme, smatram da je nužno preusmjeriti našu pažnju na stvarne izazove i tražiti rješenja putem razvoja društva, promjene sustava i promocije humanizma. Ne trebamo više novih argumenata o božjoj opstojnosti – trebamo promjenu društva te promjenu načina razmišljanja da bismo suzbili te probleme i stvorili pravednije i humanije društvo.

Stvarnost koja nas okružuje zahtijeva od nas aktivno sudjelovanje u rješavanju stvarnih problema. Umjesto *filozofa iz fotelje* koji debatiraju i diskutiraju o božjoj opstojnosti i religijskim teologijama, treba usmjeriti svoju energiju te intelekt prema stvarnim izazovima i tražiti načine kako unaprijediti društvo, promicati pravdu i brinuti se o planeti. To je filozofija koja može donijeti stvarnu promjenu i pridonijeti izgradnji pravednijeg i humanijeg društva. Samo aktivna filozofija, koja se zalaže za stvarnu primjenu filozofskih ideja u stvarnom svijetu, može donijeti istinske i pozitivne promjene u društvu. Filozofija iz fotelje, iako može pružiti duboko teoretsko razmišljanje, često se suočava s ograničenjima kada se radi o rješavanju stvarnih problema koji muče naše društvo. Ta vrsta filozofije često ostaje zatvorena u svojim apstraktnim debatama i diskusijama o božjoj opstojnosti i religijskim teologijama koje, premda zanimljive, imaju ograničeni utjecaj na stvarni svijet. Umjesto toga, trebamo usmjeriti svoju energiju i intelektualne resurse prema rješavanju stvarnih izazova s kojima se suočavamo kao društvo. Ekološka kriza, socijalne nejednakosti, globalno siromaštvo i mnogi drugi problemi zahtijevaju konkretnu akciju. Aktivna filozofija, koja se bavi tim problemima i nastoji pronaći etički i moralni smjer za njihovo rješavanje, postaje ključna. Napuštanje religijskih doktrina može biti prvi korak prema stvaranju humanijeg društva. Religije često nameću određene norme i svjetonazore koji mogu biti restriktivni i diskriminatorni prema određenim skupinama ljudi. Kroz proces areligioznosti i ateizma pojedinac može osloboditi svoj um od tih ograničenja i početi cijeniti inherentne vrijednosti ljudskog života. Humanizam, koji se temelji na ideji da svaki čovjek ima neporecivu vrijednost i prava, postaje ključan element u aktivnoj filozofiji. Umjesto idealiziranja božanstava, trebamo idealizirati čovjeka i njegovu sposobnost da stvara pozitivne promjene u svijetu. Promicanje pravednosti, jednakosti, slobode i ljudskih prava postaju osnovne vrijednosti koje pokreću aktivnu filozofiju. Važno je napomenuti da aktivna filozofija ne znači nužno napuštanje svih oblika duhovnosti ili introspekcije. Dapače, može poticati pojedinca na duboko razmišljanje o svojim vrijednostima i načelima te na traženje smisla u vlastitom životu. Međutim, ona također potiče na djelovanje, na korake koje možemo poduzeti da bismo unaprijedili sebe i svijet oko sebe. U konačnici, aktivna filozofija poziva nas da ne budemo pasivni promatrači svijeta, već da postanemo agenti pozitivnih promjena. Trebamo se

okrenuti humanističkim vrijednostima koje nas povezuju kao ljudsku zajednicu i raditi zajedno na izgradnji pravednijeg i humanijeg društva, bez obzira na naše vjerske uvjerenosti ili njihov nedostatak.

Zaključno, filozofija iz areligioznosti i ateizma otvara duboko značajna pitanja o religiji, moralu i postojanju Boga. Argumenti protiv religije kao izvora podjele i teorije da je Bog stvorio zlo da bi omogućio širenje dobra izazivaju razmišljanje i potiču nas na kritičko promišljanje o vlastitim svjetonazorima. U svijetu suočenom s ekološkom krizom, socijalnim nejednakostima i ljudskom patnjom, aktivna filozofija dobiva poseban značaj. Umjesto beskonačnih teoloških debata, moramo se usmjeriti prema konkretnim akcijama koje će rješavati stvarne probleme. Promjena društva i promocija humanizma postaju imperativi za stvaranje boljeg svijeta. Aktivna filozofija, koja se ne zadovoljava samo teoretskim razmatranjima iz fotelje već se angažira u stvarnim naporima za rješavanje problema, može biti put prema stvarnoj promjeni. U tom duhu, pozivam nas sve da se aktivno uključimo u oblikovanje budućnosti koja će poštovati slobodu i nepotlačenost svakog pojedinca, bez obzira na njihov svjetonazor.